ארום פארלאמענט אין
לעדזישסלייטשור.
פארטזעצונג פון פיידזש 4.)

לען די טויטע בענראבען די טויטע, לאזט איבער הינטער זיך אלע עראינערונגען וועגען שלעכטען, זעהט בעסער האט אייך ליעב איינער דעם צווייטען, ערמוטהיגט אייך געגענזייטיג, שטיצט איינער דעם אנ דערען כדי צו קענען צוזאמען אריבער־טראגען די לאסט וואס דיעזע שווערע צייט לעגט אויף אונז אלעמען ארויף.

און עס ווייזט זיך אויס: פיליכט וואלט יענער גריין געווירקט אויף דיעזע פערזאמלטע דאס זיי זאלען לאזען, אויב ניט די טויטע וועניגסטענס, די לעבעדיגע בענראבען די טויטע, און אויב ניט זיי זאלען זיך ליעב האבען וועניגסטענס אויף א שטיקעל צייט זיין שלום.

ווער ווייס אבער אויב אפילו א גלאדסטאן וואלט געווירקט.

און איבער וואס צו קריגען זיך איז פאראן געגוג. אמת, ניט אלע פראגען זיינען ווינטיג געגוג מען זאל איבער זיי פיהרען אזעלכע דעבאטען, איז דער תירוץ ערש־טענס איז ניט תמיד וויכטיג אין א הויז אף קאמאנס די פראגע, ניט תמיד האב־דעלט זיך עס וועגען דעם איבער וואס מען פיהרט דיסקוסיאנען, עס איז מעהרס־טען טהייל וויכטיג פאר ביידע צדדים און אמאל בלויז פאר איין צד אז מען זאל דע־באטירען, לשם דעבאטירען.

דאס מאהל, אמת, זיינען דעבאטירט געווארען פראגען פון גאנץ קליינער וויכ־טיגקייט, עס האט זיך אבער אויך געהאב־דעלט איבער זאכען וואס זיינען גאנץ ערענסט פון א רעגיערונגס שטאנד פונקט.

מיר וועלען אויסרעכענען די פונקטען, ניט לויט זייער וויכטיגקייט נאר נאך דער אָרדנונג:

פאר דער פובליק אקאונטס קאמיטע האט זיך געהאנדעלט וועגען טאבאק־יוועגען וועלכע זיינען געקויפט געווארען פון א טאראנטאר פירמא, וועלכע האט זיי געקויפט פון אן אמעריקאנער פירמא אין וועלכען מסחר די טאראנטאר פירמע האט פראפיטירט 48 טויזענד דאלאר.

אמת די טאראנטאר פירמא האט גע־ווייזען דעם גערדטקטען סאטאלאג פון די פריזען, האט מען דאך הייסט עס ניט גע־קויפט קיין קאטץ אין זאק עס איז אויך אמת דאס פון די פריזען וואס זיינען גע־דרוקט אין קאטאלאג האט די טאראנטאר פירמע נאך רעדוצירט די פריז אויף 10 פראצענט, ווייל עס איז א גרויסע קוואנ־טיטעט און, מען איז דאך עפעס פאטרי־אטען, דאס געהט דאך פאר דער מלחמה, קען מען דאך ניט זיין יענע זאך, לכן האט מען אראבגעלאזט 10 פראצענט פון דעם האלסייל פריז.

דאס איז טאקי אמת, ווי אזוי זשע האט די פירמא דאך פראפיטירט 48 טויז־זענד דאלאר? איז דער תירוץ א פשוט'ער תירוץ: די טאראנטאר פירמא האט געקראגען 25 פראצענט. אזוי, אז אוועק־גיבענדיג 10 פראצענט איז איהר אלץ גע־בליבען 15. טענה'ט די קאמיטע וואס נעהמט אב חשבון אז 48 טויזענד דאלאר איז אביסעלע צופיעל, און עס נעהמט זיך פיליכט דערפון וואס מען האט ניט גע־קויפט דירעקט פון דער אמעריקאנער פירמא.

* * *

מאנטאג האט דאס הויז בעשלאסען 100 מיליאן דאלאר פיר מלחמה אויסגא־בען פיר דעם קומענדען יאהר.

מר. סעמיועל יוהז, דער מיניסטער מיליטץ מיט דער הילף פון פאסטער, וועל־כער האט פערטראטען דעם פריים מיניס־טער, האבען צוערשט אנגעוויזען אויף וואס מען דארף האבען די אלע געלדער:

פאר. נעהאלט צו די סאלדאטען, פאר דעם אויסהאלטען זיי, פאר רייזע קאסטען פאר פענסיעס און זא ווייטער.

דער מיניסטער פון טרייד און קאמערץ, מר. פאסטער, האט ערקלערט, דאס דיא פאליסי פון דער רעגיערונג איז צו קויפען אלעס דירעקט פון דעם פאבריקאנט, מיט דער אויסנאהמע פון איינינע פעלץ, אין אנפאנג פון דער מלחמה, וואו מען האט זיך צוליעב איילעניש געווענדעט צו איי־ניגע מיטעלמען.

* * *

עס איז אנגענאנגען א שטיקעל דעבאטע וועגען א נייווי, א פלאטע, הייסט עס, פאר קענעדע. אזוי ווי פלאטעס האב־בען זיך הפנים ארויסגעוויזען צו זיין א ווינשענסווערטער ארטיקעל אין דער ווירטהשאפט פון א לאנד, לכן דענקען מאנכע אז מיר אין קענעדע הארפען אויך זעהען צו זיין מיט לייטען גלייך.

די רעגיערונג טענה'ט אפילו אז דאס הייסט זיך געדראפעט אויף די גלייכע וועגט, אז דאס דערמאהנט אין יענער זשאבע וואס האט בעשלאסען אז ניט אנ־דערש זי מוז זיין אזוי גראב אין פעס און גרויס ווי דער עלעפאנט, און כדי איהר ציעל צו ערייכען האט מען זיך געבלאזען אזוי לאנג און אזוי ברייט ביז — זי האט געפלאצט.

טענה'ט אבער די אפאזיציאן אז א לאנד וואס גרעניצט זיך אין מזרח און אין מערב מיט לאנגע פאסען ים מאר ניט, און דארף ניט זיין אהן א פלאטע.

די רעגיערונג האט געהאט פארגעשלא־גען אז אזוי ווי מיר זיינען דעמאקראטען טארען מיר ניט רויבען די סאלדאטען וואס ליגען אין די טרענטשעס פון זייער שטימע, און ווען עס קומט פאר דא עלעק־שאן זאלען די סאלדאטען אויף די שלאכט פעלדער אויף שטימען, האבען אבער גע־מוזט אייניגע פראגען וואס האבען א שייכו מיט'ן דין געמוזט צוערשט ענט־שיעדען ווערען און מען האט זיך געווענ־דעט צוערשט מיט א שעאלה ותשובה צום יוסטיץ מיניסטער מר. דאהערטי, וועלכער האט ערקלערט דאס אלעס וואלט געווען כשורה נור אזוי ווי איינצופירען צוליעב דעם א געוויסע סיסטעמע דארף קאסטען געלד שיקט ער דארום די זאך צוריק אז דאס הויז זאל איבער דעם וואוטען.

* * *

די אונטערזוכונגען וועגען דעם שיף סקאנדאל געהען נאך אן אן מען וויל האב־בען אז ניט נור האבען די מאנופעקטשר דערס שארען געטהאן דער רעגיערונג אין געלד, ניט נור האבען דורך דעם פיעל גע־ליטען די סאלדאטען וועלכע האבען גע־ליטען שמערצען גראבענדיג מיט זיי די טרענטשעס און ווערענדיג דורך געגעצט פון וואסער און שנעע, ניט נאר דאס. מען וויל האבען אז דאס האט פיעל שאדען גע־טהאן, דעם געדאנק פון "מייד אין קענע־דע". און אז מיר וועלען נאך צוגעבען אז אין דער פובליק אקאונטס קאמיטע איז פערהאנדעלט געווארען נאך א פראגע וועג־גען מיליטערישע בינאקלס, וועלכע זיינען געקויפט געווארען דורך אן איידזשענט, פון אמעריקא פאר וועלכע מען האט גע־צאהלט 52 דאלאר א שטיק, און קאסטען קאסטען זיי בלויז 32 דאלאר, אזוי אז דער בעל דבר האט געמאכט 20 דאלאר פראָ־פיט אין יעדער בינאקל, אז מיר וועלען נאך דאס צוגעבען וועלען מיר פערשטעהן אז קיין פאלשטענדיגער שלום קאן ניט זיין. האט דאך יערע פראגע אזוי פיעל שטאנדפונקטען און דערצו נאך איז דאך עפעס פאראן א רעגערונגס מיט אן אפ־זיציאן, אגן אז איינער זאגט טאג מוז דאך דער צווייטער זאגען נאכט.

* * *

אנטעריא.

מיטוואך מארטש 30.

וויליאם פראדפט פון סענטער יוראן, דער ליבעראל, האט אויסגעזעצט געגען דעם ליוסענס ביל פון דעם סעקרעטער פון דער פראווינץ מר. וו. דזשיי. האנגא, אז דער געדרוקטער ביל איז אנדערש ווי דער וואס איז געלעזען געווארען פאר דאס הויז. ווייל, ווי בעקאנט, איז אין לייסענס געווען א פונקט דאס מען זאל ניט טארען פערקויפען קיין שטארקע געטרענקע פאר סאלדאטען, דיעזער פונקט איז אין גע־דרוקטען ביל ניטא, דאס הייסט, קיין איין וואר ווערט ניט דערמאהנט וועגען סאלדאטען.

ווען מר. האנגא האט גענומען דאס וואר ווערט ער ערקלערט דאס דער פונקט איז יא פאראן נור אין אן אויסגע־בעסערטער פארמע.

עס נעפינט זיך נעמליך א פונקט דאס די לייסענס קאמיסיאן זאל האבען דאס רעכט צו פערוועהרען צו פערקויפען שטארקע געטרענקע צו וועלכער עס איז קלאסע פון דער בעפעלקערונג און אויף ווי לאנג זיי וועלען געפינען פאר נויטיג.

* * *

זאגסט פיהלט זיך דאס מען איילט זיך כדי צו שליעסן די איצטיגע סעסיע.

עס בעמערקט זיך אויך דאס די אפאזיצ יאן וויל דאס ניט לידען און דאס זי זוכט מיטלען אז די סעסיע זאל לענגער אנ־האלטען.

וואס פאר שריטע די אפאזיציאן נעהט נעהמען בלייבט איבער צו זעהען.

פאר וואס ער האט געוויינט

(סקיצע.)

(געשריבען פאר' „אידישען זשורנאל" פון שמואל באראין.)

דער מאלאנער, אזוי הא טמען איהם גערופען אין דעם רענס שאפ, אין וועלכען ער האט געארבייט. אז אן ארבייטער האט איהם עפעס געבעטען, פלעגט ער איהם אדרעסירען: לאנדסמאן! מאלע־נער! קומט העלפט מיר ארייפטראגען די זעק אויפ'ן וואגען, אדער אראבשלעפען די אייזען, וועלכע מען האט נור וואס גע־בראכט. דער פארמאן פון שאפ פלעגט איהם רופען נאך זיין נומער נאך, נומער 145, קומט אהער!

די יעניגע וועלכע האבען איהם נעהנ־טער געקענט, האבען איהם גערופען „רב יוסף".

אין דער היים, אין מאלען הייסט עס, האט מען איהם גערופען רב יוסף מא־טעלס. דער גרעסטער גביר איז ער געווען אין מאלען, א שטוהל פאבריק האט ער דארט געהאט, און האט דארטען בעשעפ־טיגט פיעלע ארבייטער. דעם צווייטען נאמען, מאטעלס, האט ער בעקומען נאך דעם שווער נאך זיינעם. זיין שווער האט געהייסען מאטעל, האט מען איהם גערו־פען רב יוסף מאטעלס.

א גרויסע ראלע האט רב יוסף מאטעלס געשפיעלט אין מאלען. כמעט גאנץ מא־לען האט פון איהם געלעבט. פונ'ם קלענ־סטען ביז'ן גרעסטען, האבען ביי איהם אין פאבריק געארבייט, און ווייל מאלען איז געווען א קליין שטעדטעלע, האבען אלע געצייגען זייער חיונה פון רב יוסף מא־טעלס פאבריק, און טראצדעם, וואס די מעהרהסטע ארבייטער, וועלכע זענען געווען בעשעפטיגט אין פאבריק זענען געווען גוים, דאך איז די פאבריק געווען געשלא־סען שבת, ווייל רב יוסף מאטעלס איז געווען א שטרענג פרומער איד. פרייטאג א שעה פאר ליכט בענשען איז די פאבריק געווען געשלאסען ביז זונטאג בייטאג. ווען אלע ארבייטער האבען זיך אין פאבריק גע־נומען קלייבען, געצאהלט האט ער לויט פאר א גאנצער וואך.

דער נאמען רב יוסף מאטעלס איז געווען ווייט פערשפרייט איבער אלע ארו־מיגע שטעדט און שטעדטלאך. איבעראל האט מען געוואוסט פון רב יוסף מאטעלס פאבריק, און איבערהויפט פון איהם אליין, ווארום ווען ער פלעגט אמאהל קומען אין איסקאראסט, אין הארשעקע, אדער אפילו אין זשיטאמיר, האבען אלע פון איהם הנאה געהאט. ער פלעגט אלעמען שענקען מיט א פולער האנד, אויפ'ן שוהל, אויף ביקור חולים, אויפ'ן הקדש. ער פלעגט ניט דורכלאזען קיין אינסטיטוציאן ער זאל עפעס ניט שענקען.

אין אמעריקא איז רב יוסף מאטעלס געקומען נאכדעם ווי דער הייליגער רוסי־שער סיגאר האט ערקלערהרט, אז מאלען איז א דארף (א סעלא) און דארטען טהא־רען קיין אידען ניט וואוינען, און דער סע־נאט האט בלויז געגעבען צייט זעקס מא־נאטען זיך פון דארט אריינצוקלייבען. ווען דער מאלענער אריאדניק האט ר' יוסף מאטעלען געבראכט דעם אוקאז, האט ער זיך געגעבען א שטעל, מיט א געשריי, „סטייטש! איך בין דא געבויידען און אויס געהאדעוועט געווארען. מיט וואס פאר א רעכט וויל מען מיך פון דאנען אריינ־טרייבען? אט שרייב איך א פראשעניע צום מיניסטער, און וועל..." ער האט טאקע געשריבען און געהאן, אנגעשטעלט ארוואקאטען, געשמירט מיט געלד דארט וואו מען האט בעדארפט, אבער עס האט גארנישט געהאלפען אום אין גאנצען ניט רואינירט צו ווערען, האט ער זיין פאב־ריק איבערגעגעבען אויף א נוים גאמען, זיינער א שכן, וועלכער האט זיך גערע־כענט פאר זיין בעסטען פריינד. פיעל טובות האט איהם רב יוסף מאטעלס גע־טהאן און דערפאר האט ער גערעכענט אז זיין שכן וועט מיט איהם אויף האנדלען מיט יושר. עס האט זיך אבער אויסגע־לאזען קאפויר. די ערשטע צייט איז דער גוישער שכן געווען ניט מעהר א סטאטוס, ווי מען זאגט, עס איז בלויז געגאנגען אויף זיין נאמען, אין דער אמת'ן איז יוסף מא־טעלס געווען דער בעל הבית, ביסלאכ־ווייז האט דער גוי גענומען אויף זיך קו־קען ווי אויף א ריכטיגען בעל הבית און האט גענומען דיקטירען דעם אידען, וואס אן ווי ער זאל טהאן. עס איז געקומען אזוי ווייט, דאס פאר דעם אידען איז שוין מעהר קיין פלאץ ניט געווען אין זיין איינענער פאבריק און נאך פיעל צרות און מאטעריגקייט, איז איהם קוים געלונגען ארויסצוקריגען ביים גוי א פאאר הונדערט רובעל און דערמיט איז ער אוועק.

רב יוסף מאטעלס, דער מאלענער גביר איז איבער נאכט געווארען א קבצן, ער מיט זיין נאנצער פאמיליע האבען זיך ארויסגעקליבען אין דער דערבייאיגער שטאדט איסקאראסט, יעדער איינער האט אויף איהם געקוקט מיט מיטלייד, מען האט איהם בעדויערט און דאס האט ער ניט געקענט פערטראגען. דעם שטאלצען מאלענער גביר איז ניט אנגעשטאנען מען זאל אויף איהם קוקען און איינמאהל קומענדיג פון גאס אהיים, האט ער זיך אפגערופען צו זיין ווייב:

„חנה! דו הערסט, איך האב בע־שלאסען צו פאהרען קיין אמעריקא, איך קען דא מעהר ניט לעבען, איך וועל דא שונאיציען אויסגעהן אט אזוי".

חנה האט פערבראכען די הענד זיך בעוואשען מיט זודיגע טרעהרען, אבער ר' יוסף איז געבליבען ביי דאס ווייניגע.

„איך פאהר און שוין, הענד ב"ה האב איך, האט ער געטענהט, און אמע־ריקא זאגט מען איז א מדינה וואו ארבייט איז קיין שאנדע ניט, וועל איך געהן אר־בייטען, גאט ב"ה וועט מיך ניט פערלאז־זען, ווי ער האט מיט מיר געפיהרט ביז יעצט, וועט ער ווייטער פיהרען, איך בין ביי זיך ניט אראפגעפאלען."

שווער איז נור געווען רב יוסף'ן זיך אפצורייסען און געזעגענען זיך מיט זיינע קינדער. (5 קינדער האט ער געהאט) די גאנצע צייט פון געזעגענען זיך, האט ער קיין טרעהר ניט ארויסגעלאזען, אזא טבע האט ער שוין געהאט, ער האט ניט געקענט וויינען, נור אינווענינ איז איהם דאס הארץ אין שטיקער צוריסען געווארען, זיין גנים איז געווען פערקרימט מיט א שמערצהאפטען שמייכעל, ווען ער האט זיך צוקושט מיט זיין מיזיזיניקעל, און דער לעצ־טער איז צו איהם צוגעפאלען מיט א גל־ווין „טאטע וואהרין פאהרסטו? און פאר וואס פאהרסטו פון אונז אוועק?" איז ער ביים ערשטען אויגענבליק געבליבען ווי פערשטיינערט, באלד אבער האט זיך זיין פנים א קרים געטהאן, ער האט זיך ווי מיט גוואלד א רים געטהאן און איז ארויס פון הויז.

אין טאראנטא, קענעדע, איז ער גע־קומען, ער האט געהערט, אז דא איז א אידישע שטאדט, מען קען אפהיטען אי־רישקייט אז מען וויל, און דאס איז גע־ווען איז דער הויפט זאך. די ערשטע צייט זיין אנקומען, האט ער געפרוביר־ט האנד־ען. אביסעל געלד האט ער געהאט, האט ער דא אבער קיין פרייד ניט געהאט און אליין האט ער ניט געוואוסט וואוהין זיך צו קעהרען.

עס איז איהם ניט גענאנגען. פערלען מיט רענס האט ער ניט געקענט, ער האט עס אויף פרוביר־ט, אבער אזוי שנעל ווי ער פלעגט צונעהן צו א טיהר און וועלען א קלאפ טהאן, פלעגט זיך איהם די האנד ניט ריהרען, ער פלעגט זיך אומקעהרען צוריק אהיים א דערשלאגענער. טהאט־דעם וואס אין דער היים איז ער געווען אזא גרויסער סוחר, האט ער עס דא ניט געקענט זיין, און נאך פיעל מוה איז איהם געלונגען אריינצונעהן ארבייטען אין א רענס שאפ, וואו ער האט פערדיענט פינף דאלאר א וואך. ער האט זיך געדונ־גען א קליינעס צימער ביי א אידישער פאמיליע, פאר וועלכען ער האט געצאהלט דריי דאלאר א וואך, עסען פלעגט ער בלויז טרוקענעס, פלעגט שפארען א סענט צו א סענט און אוועקשיקען זיין חנה'ן מיט די קינדער.

נו, אט איז אנגעקומען דער גרויסער אידישער יום טוב פסח. רב יוסף מאטעלס האט בעדארפט דינגען פסח ביי דער בעל הבית'ס־טע, וואו ער איז געשטאנען, ווייל פסח קען מען מיט טרוקענע שפייזען ניט אפקומען, און ווידער האט ער געוואלט פראווען א סדר ווי עס געהער צו זיין, עס איז דאך עפעס פסח אויף דער וועלט, אזא יום טוב, ניט קיין קליינינקייט.

ערב יום טוב איז רב יוסף אוועק און שוהל און געהענדיג צוריק, האט ער ער־וואר־טעט צו טרעפען א געגרייטען טיש ווי עס געהער צו זיין פסח. צו זיין ערשטוי־נונג, האט ער אבער אויפ'ן טיש דער־זעהען אנגעשטעלטע כלים ווי נאך סאפער שוין. יד מעסעס פון הויז האט איהם ער־קלערהרט, אז איהר מאן האלט ניט פון די צערעמאניעס, ער האט שוין אפגעגעסען סאפער און איז אוועק פאר ביזנעס, און האט איהם געזאגט דאס אויב ער וויל עסען, וועט זי איהם אויף געבען סאפער.

עס איז איהם צוערשט געווארען קשה וואס היישט פסח, א איד פראוועט ניט קיין סדר, נור ער האט זיך גלייך פער־ענטפערט, אמעריקא, פריי־דענקערס. ער האט געבעטען דער מיסעס, זי זאל איהם אויסקלייבען דריי גאנצע מצות, אביסעל מרור און די אנדערע שאר ירקות, וואס מען דארף צו א סדר און איז ארויפגעגאנ־גען צו זיך אין חדר אפצורייכטען דעם סדר.

ער האט צוגערוקט דעם טראנק צום וואשינג סטעגד און האט גענומען זאגען די הגדה. די הארץ איז איהם אזוי פער־קלעהמט געווארען, אז ער האט זיך ניט געקענט ריהרען פון ארט און האט וויי־טער ניט געהענט זאגען. פערשיידענע בילדער האבען זיך איהם פארגעשטעלט. ער האט צוגעמאכט די אויגען און האט דערזעהען ווי ער זיצט ביי זיך אין דער היים אין מאלען. אט געהט ער מיט די קינדער פון שוהל, געהט ארויס אין שטוב, עס איז ליכטיג און פרעהליך, חנה האט שוין ציגעריכט די היסה־בעט, דער סדר איז צוגעגרייט, ער זאגט „גוט יום טוב, טהוט אן דעם קיטעל, זעצט זיך אויפ'ן היסה־בעט און טהוט א זאג מיט א הילל בענדער שטימע: קדיש. דער מיזיזיניקעל ענטפערט מיט זיין קינדערש קולכעל: "פסח אויף דער נאכט, אז דער טאטע קומט פון שוהל מאכט ער קידוש".

" קדיש, מורמלען יוספ'ס ליפען מע־כאניש. מען ענטפערט איהם אבער ניט ער עפענט די אויגען און דערזעהט זיך אין זיין ענגען חדר זיצענדיג אויפ'ן טראנק. עס שטעלט זיך איהם פאר זיין חנה מיט די קינדער אין איסקאראסט, וואו זענען זיי יעצט? וואס טהוען זיי? און דאס הארץ קלעמט, קלעמט, און רייסט זיך פון ברוסט קאסטען, ער זוכט צו פער־טרייבען די גערענקען פון קאפ, עס איז פסח, ער דארף פראווען דעם סדר און דו געדענקען קריכען וואס ווייטער, ווילען ניט אפטרעטען פון איהם. אט זעהט ער זיין חנה'ן מיט די קינדער, ווי זי לייגט נייבאך אין בעט, איהר פסח איז פער־שטערט, איהר מלך איז ניטא, די קינדער טוילען זיך צו דער מאמען, ווי דערשראק־קענע שעפעלאך. ער מאכט זיך הארץ און נעהמט זאגען די הגדה. אבגעזאגט כהא לחמא, קומט ער צו מה נשתנה.

ער מאכט זיך הארץ און שרייט אויס מה נשתנה.

און ניט ווילענדיג שטעלט זיך איהם פאר ווי זיין מיזיזיניקעל פאלט צו איהם צו און פרעג איהם מיט א געוויין, „טאטע וואוהין פאהרסטו? און פאר וואס פאהר־סטו פון אונז אוועק? פאר וואס האסטו אונז איבערגעלאזען אליין?"

יוספ'ס פנים טהוט זיך א קרים אויסער־געזעוהנליך, צוויי גרויסע טראפענס טרעה־רען רינע ארויס פון זיינע אויגען און קייקלען זיך איבער די טרוקענע באקען און פאלען אראפ אויף דער ערשט גראה גע־וואר־ענער בארד, ער טהוט א שווערען שלונג ווי פון איינעם וואס ווערגט זיך און שליינגט א טרעהר נאך א טרעהר.

צום ערשטען מאהל אין זיין לעבען האט יוסף מאטעלס געוויינט.

א היהנערשע הד גדיה

פון א בעל הגדה, איבערגעגעבען צום דרוק דורך ל. ראזענבערג

אין בין אן אוי, א היהנערשע אוי.
איך בין די הוהן וואס האט געלייגט די אוי, און האב דערפאר געקראגען א סיע־דעלע און קערנער.

איך בין דער פארמער וואס פער־מאגט די הוהן, וואס לעגט די אויער, וועל־כע איך פערקויף פאר 20 סענט א דאזען.

איך בין דער מאן, וואס פיהרט די אויער צום סטיישאן פון פארמער, וואס פערמאגט די הוהן, וואס ליינט די אויער, און וואס קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך קריג פאר'ן צופיהרען 2 סענט א דאזען.

איך בין די עקספרעס־קאמפאניע, וואס נעהמט איבער די אויער פון דעם וואס ברענגט זיי צום סטיישאן, פון פארמער, וואס פערמאגט די הוהן, וואס לעגט דיא אויער, און קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך קריג דערפאר 6 סענט א דאזען.

איך בין דער אייזענבאהן־מאגנאט, וואס פיהרט די אויער פאר דער עקספרעס קאמפאניע, וועלכע נעהמט זיי איבער פון מאן, וואס ברענגט זיי צום סטיישאן פון פארמער וואס פערמאגט די הוהן, וועלכע לייגט די אויער און קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך קריג דערפאר 4 סענט א דאזען.

איך בין דער האלסיילער, וואס פער־פאק די אויער אין "קאלד סטארעדזש" באלד ווי איך קריג זיי פון טריין, וואס פיהרט זיי פאר דער עקספרעס קאמפאניע וואס נעהמט זיי איבער פון מאן, וואס ברענגט זיי פון פארמער וואס פערמאגט די הוהן, וואס לעגט די אויער און קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך בין דער פערמיטלער צווישען גראסערי מאן און דעם האלסיילער, וואס פערפאקט די אויער אין "קאלד סטא־רעדזש" באלד ווי ער קריגט זיי פון טריין וואס פיהרט זיי פאר דער עקספרעס קאמ־פאניע, וואס נעהמט זיי איבער פון מאן וואס ברענגט זיי פון פארמער וואס פער־מאגט די הוהן, וואס לייגט די אויער און קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך קריג דערפאר 48 סענט א דאזען.

איך בין דער גראסערי מאן, וואס פער־קויף די אויער, וואס איך האב געקויפט פון פערמיטלער צווישען מיר און דעם האל־סיילער, וואס פערפאקט די אויער אין קאלד־סטארעדזש, באלד ווי ער קריגט זיי פון טריין, וואס פיהרט זיי פאר דער עקס־פרעס קאמפאניע, וועלכע נעהמט איבער די אויער פון מאן, וועלכער ברענגט זיי פון פארמער, וואס פערמאגט די הוהן, וואס לייגט די אויער אין דער־ענט פון פארמער, וואס פערמאגט דיא הוהן וואס לייגט די אויער, וואס קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך קריג דערפאר 60 סענט א דאזען.

איך בין דער שלימזלדיגער קאסטומער, וואס האב געגעסען די אויער, וואס מיין אידענע האט געקויפט פאר 60 סענט א דאזען פון גראסערי מאן, וועלכער האט זיי געקויפט פון פערמיטלער צווישען האלסיילער וואס האט זיי פערפאקט אין "קאלד סטארעדזש" באלד ווי ער קריגט זיי פון טריין, וואס פיהרט זיי פאר דער עקס־פרעס קאמפאניע וואס נעהמט זיי איבער פון מאן, וואס ברענגט זיי פון פארמער וואס פערמאגט די הוהן, וואס לייגט די אויער און קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך בין דער אייזענבאהן־מאגנאט, וואס פיהרט די אויער פון דער עקספרעס קאמפאניע, וועלכע נעהמט זיי איבער פון מאן, וואס ברענגט זיי צום סטיישאן פון פארמער וואס פערמאגט די הוהן, וואס לייגט די אויער אין דער־ענט פון פארמער, וואס פערמאגט דיא הוהן, וואס לייגט די אויער, וואס קריגט דערפאר א סעריעלע מיט קערנער.

איך בין דער פארמער, וואס פער־מאגט די הוהן, וואס לייגט די אויער, וועל־כע איך פערקויף פאר 20 סענט א דאזען.

איך בין דער מאן, וואס פיהרט די אויער צום סטיישאן פון פארמער, וואס פערמאגט די הוהן, וואס לייגט די אויער, און וואס קריגט פריה צוגעשיקט.

ספעציעל פערפערטיגטע טיש־וויין כשר לפסח פאר ביליגע פרייזען.

פסחדיגע ברענדיס און וויינען

אימפארטירט פון די בעוואוסטע וועלט־בעריהמטעסטע דיסטילערים.
ספעציעל געארדערט פאר פסח ביי די אלט־עטאבליירטע ליקער דיעלערס

דזש. וז. רייען

188 קווין סטריט וועסט

פאן מיין 106

כשר'ע שנאפסען לפסח, רוסישע 70־גער, 80־גער און 90־גער, שליוואוויטש, ווישניאק, כרמל און זא ווייטער צו אמת ביליגע פרייזען.

ניט אייער אָרדער וואס פריהער, כדי איהר זאלט עס קריגען פריה צוגעשיקט.

ספעציעל פערפערטיגטע טיש־וויין כשר לפסח פאר ביליגע פרייזען.

קויפט יעצט——לכבוד פסח

מיר מאכען בעקאנט דעם מאראנבאר פובליקום דאס אונזער סטאק בעשפעהט פון אללע סמיילס

מטנער, פרייזז און מינדער שיך

אונזערע פרייזען זיינען צופרידענשטעלענדער. און אונזער בעראנדלונג און ראיאליטעט ווערט פערזיכערט ביי אייער אלט־בעקא־נפען פר יגד כר. מילדער אונטער וועמענס מענגדושטענס עס איז

די עמפייער שוה סטאר, 105 קווין סט. וועסט

קומט עקזאמענס אונזער סטאק שיך און איבערצייגט זיך זעלבסט.

THE EMPIRE SHOE STORE

105 Queen St. W.
Opposite Elizabeth St.

דאס זיינען די נעמען פון די מנדבים אויף מעות חטים פון דער איסט ענד:

קאלעקטעט ביי מר. ביבער און מר. גלאז.

מר. ווייסבערג, קווין סט. איסט $2.00
מר. טאנאר, קווין סט. איסט $1.00
מר. קאלט, קווין סט. איסט $1.00
מר. ראבין, קווין סט. איסט $1.00
מר. פרענקלין, קווין סט. איסט $1.00
מר. סאד, 148 אנטאריא סט. 2.00
מר. אדמאן פארלאמענט סט. 1.00
מר. זעלדין 198 פארלאמענט סט. 1.00
מר. קאהען, אנטאריא סט. $1.00
סעקרעטער איסט ענד ליידיס סאסייטי $1.00
מר. לעווינסאן, 23 אנטאריא סט. 1.00
מרס. שטערן 317 ווילאן סט. $1.00
מר. ח. פיין, 143 אנטאריא סט. 50
מרס. קרים 174 אנטאריא סט. 50
מר. י. מילקין 3 שומאק סט. 50
מר. בערקאוויטש 126 סאקוויטש סט. 50
מר. ראעל 135 סאקוויטש סט. 50
מר. טאנאר, 2 קווין איסט 50
מר. בערקאוויטש קווין סט איסט 50
מר. ט. לערמאן קווין סט. איסט 50
מר. איידעלמאן קווין סט. איסט 50
מר. דזשעקסאן פארלאמענט סט. 50
מר. מ. גלירס 157 אנטאריא סט. 50
מר. סעמיועל קווין סט. איסט 50
מר. ד. פאללעס קווין סט. איסט 50
מר. י. נאלדבערג בערקלי סט. 50
מר. אלפערט קינג סט. איסט 50
מר. ל. פאללאק קינג סט. איסט 50
מר. שולמאן קינג סט. איסט 50
מר. נאלדבערג קינג סט. איסט 40
מר. פעלדמאן קווין סט. איסט 35
מר. ש. דרשטיין מיזלן סט. 30
מר. איטשקאוויטש 190 אנטאריא סט. 25
מרס. ראפאלאכט 208 אנטאריא סט. 25
מר. ראפט 252 אנטאריא סט. 25
מר. סמיטה 250 אנטאריא סט. 25
מר. מאנדעל 271 אנטאריא סט. 25
מר. נירן 149 אנטארי אסט. 25
מר. גרינבערג 150 אנטאריא סט. 25
מר. דאן 152 אנטאריא סט. 25
מר. גראסס 168 אנטאריא סט. 25
מר. גאלינסקי 313 ווילטאן עוו. 25
מר. דוראפסקי 313 ווילטאן עוו. 25
מר. סמיטה 370 ווילטאן עוו. 25
מר. פאסטאל 331 ווילטאן עוו. 25
אהן א נאמען 331 25
מרס. זילבערמאן שומאק סט. 25
מר. מאנדעל 306 שומאק סט. 25
מר. קראפטשיק 232 שומאק סט. 25
מרס. געלמאן 212 ריווער סט. 25
מר. ארלער 37 קאנוויל סט. 25
מר. מענדעלסאן 51 שומאק סט. 25
מר. ראנאוויטש 3 טרעפאן סט. 25
מר. ראזענבערג 2 אנטאריא פל. 25
מר. ראזענבערג 23 אנטאריא פל. 25
מר. ז. רוחמאן, שוחט 100 אנטאריא סט. 25
מר. מ. רומאק אנטאריא סט. 25
מר. עדעלמאן קווין סט. איסט 25
מר. קאן 185 קווין סט. איסט 25
מרס. שעראייזען 201 קווין סט. איסט 25
מר. פאמעראנץ קווין סט. איסט 25
מר. קאלעס קווין סט. איסט 25
מר. לייבוש קווין סט. איסט 25
מר. וואלקין קווין סט. איסט 25
מר. בלענקין פארלאמענט סט. 25
מר. אייבערהעם קווין סט. איסט 25
מר. עטהין דזשעראד סט. 25
מר. נריבען קווין סט. איסט 25
מר. דזשייקאב קינג סט. איסט 25
מר. קאפלער קינג סט. איסט 25

דער פסח פעסט פון דער נאציאנאל־ראדיקאלער שול.

———):—:(———

נעכטען אוועגד האט די נאציאנאל־ראדיקאלע שול געפייערט איהר פערטען יעהרליכען פסח־פעסט אין לוריק טהעא־טער.

די האנצערטען פון דער שול צייכנען זיך תמיד אויס מיט זייער אידישען כא־ראקטער, ווי אויך מיט דער פאלקסטימליכ־קייט, דורך די ליעדער וועלכע ווערען גע־זונגען פונ'ם שיל־באהר.

ביים נעכטיגען אוועגד, האבען ביים עולם איבערהויפט אויסגענומען די פאלקס ליעדער פון א פסהדיגען אינהאלט ווי „חד גדיא" און „בוריקעס אויף פסח".

א רייהע פון קינדער האבען דעקלא־מירט, און הער זוסמאן קאפלאן האט ביי־גשטייערט די מוזיקאלישע אבטהיילונג, שפיעלענדיג מיט ערפאלג איניגע נומע־רען.

———):—:(———

א עלעקשאן מיטינג

אין אידישען פאלקס פעראיין

זונטאג 4־טען אפריל ה. דחול המועד

פסח אום 1 אוהר שארפ ווערט אבגעהאל־טען ווערען אן עלעקשאן מיטינג אין טאראנטאר אידישען פאלקס פעראיין 73 עלם סטריט, פיר די ווייטערע 6 מאנאטען. מיר מאכען דערום אויפמערקזאם אלע מעמבערס און מעמבערינס, און אלעמען וועמען דער פעראיין אינטערעסירט דאס זיי מוזען אנוועזענד זיין.

איהר קענט ווערען מעמבערס באלד ביים מיטינג און וואוטען גלייך מיט אלעמען.

אויך די מעמבערס וואס האבען צו־ליעב ארבייטסלאזיגקייט ניט געקענט צאהלען זייערע דיוס זיינען געבעטען צו קומען אין צייט.

קומט אלע ווי איינער, און העלפט בוינען די נויטיגע היים פיר די עלענדע אידען וואס ווערען פערכאפט פון אונזערע נשמה כאפער.

מיט אכטונג
דזש. גראנער טשעהרמאן
ה. מ. קירשענבוים סעקרעטער

———

א קאנצערט וועלכער דארף אונטער־שטיצט ווערען.
2099—4—4)

|